

Оскъдно, но достойно, родителите ми осигуряват храната, която ядем; дървата, с които се топлим; завивките, с които се покриваме; учебниците, с които учим. Тази жестока битка за оцеляване сложи върху челото на баща ми дълбоки бръчки, накара майка ми да се смее по-рядко, но все така красиво и звучно. Под нейните сръчни ръце домът ни пак е чист, подреден, макар че завивките, килимите и пердетата са малко поизвехтели. Мирише на сапун, а понякога и на хубава храна. Сигурна съм, че отчаянието често тласка и майка ми към непочтени мисли за това, как да изкара някой лев. Зная, че има такива начини и по този повод наричат циганите – крадци, лъжци, изнасилвачи, та дори и убийци.

Не всички цигани могат да бъдат подведени под общ знаменател – знаменателят на безчестието. Моята майка никога не даде воля на своите грехове и мечти за материално благополучие. Аз я уважавам и почитам за това. Гордея се, че никога не протегна ръка за просия, че не продаде красивото си тяло за пари. А просто ни показва как се живее по човешки дори когато животът стоварва тежък, много тежък юмрук върху гърба ти.

Много ценни неща научих от НЕЯ в тези тежки години на мизерия и безизходица. Пак на НЕЯ дължа душевното си богатство, усилията ми да се справя в свят, където циганинът е презрян и отвергнат от обществото.

Сега съм „някоя“, работя като специалист по етническите и демографски въпроси в Общината. Уважавана съм, почитана съм и се питам дали щеше да бъде пак така, ако си бях останала обикновено циганче от покрайнините – лошо облечено, мръсно, протегнало ръка за милостиня. Питам обществото защо накара моите братя и сестри да се срамуват от рода си?! Защо непременно трябва да получиш статуса на „белите хора“, за да бъдеш малко уважаван, защото съм сигурна, че и сега някой някъде гледа на мен с презрение, независимо от това, какво съм в момента?! Защо в една държава, която е тръгнала към Европа, дискриминацията между етносите е толкова силна, почти непреодолима?

Най-човеконенавистната теория е на Шопенхауер, който заявява арогантно: „Тълпата е едно безкрайно множество от нули, което има стойност само когато пред него застане една критически мислеща единица.“ И аз питам дали в тази тълпа сме ние – ромите, т. е. защо сме с всички други хора, а ни разграничават, или ние сме нещо, което не се вмести в рамките на нито едно общество. Тогава за каква демокрация претендира държавата, в която живеем? Държава, която ни внушава, че трябва да се срамувам от тази, която ме е родила, защото е циганка.